

ALS DE OORLOG ELKE DAG VOELBAAR IS

Deze week vieren we Bevrijdingsdag. De dag ervoor herdenken we de slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog, een oorlog die voor de meesten van ons ver weg is. Ondanks dat Annechien Lubbers (32) jong is, heeft de oorlog altijd een rol gespeeld in haar leven. Haar vader overleefde een strafkamp.

'Mijn vader heeft als heel jong kind, van zijn tweede tot zijn zesde jaar, in een jappenkamp gezeten. Hij was al veertig toen ik werd geboren, vandaar dat ik op deze leeftijd toch veel van de oorlog heb meegekregen. De meeste kinderen van ouders die hetzelfde hebben meegemaakt als mijn vader zijn minimaal tien jaar ouder. Van zijn oorlogsverleden weet ik niet zozeer

uit een boek dat altijd thuis in de boekenkast heeft gestaan. Mijn opa kwam in dat boek voor. Maar verder was de oorlog tijdens mijn jeugd een onderwerp waar nooit over werd gepraat thuis, terwijl het verleden toch altijd aanwezig was. Mijn vader heeft de oorlog nooit kunnen loslaten. Hij heeft een trauma opgelopen en is daar niet overheen gekomen. Als kleuter

'ROND DODENHERDENKING WAS DE SFEER IN HUIS NIET TE HARDEN, MERKTE IK'

de exacte details. Ik weet dat mijn opa en oma voor de oorlog in Nederlands-Indië woonden. Toen de oorlog uitbrak, hebben mijn vader, zijn zus en moeder vanaf 1942 in verschillende Japanse strafkampen gezeten. Ik weet de details uit een paar verhalen en

besepte ik onbewust al dat er iets mis was. Als er een Japanner op televisie kwam, kreeg hij een woedeaanval. En al snel merkte ik dat rond Dodenherdenking en de Indiëherdenking de sfeer in huis, op z'n zachtst gezegd, niet te harden was. Dus al heel

vroeg snapte ik dat mijn vader iets naars moest hebben meegemaakt. Toen ik een jaar of acht was, ging het op school over de Tweede Wereldoorlog en zei een leraar dat ik er vast alles van wist, omdat mijn vader in een jappenkamp had gezeten. Maar dat

Madurodam. Toen er een bus met Japanners aan kwam, merkte ik aan alles dat hij boos en gespannen werd. Hij zei: 'Daar heb je ze weer. Zij hebben mijn leven kapot gemaakt!' Ik durfde er niet over te praten, want ik wist niet wat ik wel en niet kon

terug. Hij heeft me er eigenlijk heel weinig over verteld. Pas toen ik begon te puberen kwam het onderwerp naar voren. Het begon toen ik dertien was en mijn vader vanuit het niets door een darmperforatie op de intensive care belandde en het zo slecht ging dat wij al aan zijn begrafenis dachten. Gelukkig overleefde hij het, maar de artsen vertelden wel dat door de ondervoeding en honger als kind, zijn gezondheid heel slecht was. Toen viel het kwartje en werd ik daarna ook wel eens boos, omdat die Japanners mijn vader ziek hadden gemaakt. De depressies van mijn vader werden daarna minder. Hij was zó blij dat hij nog leefde. Vanaf dat moment kwam er meer ruimte om erover te praten. Zo vertelde hij dat hij nachtmerries had en dat de meest verschrikkelijke beelden 's nachts terugkwamen. De exacte details zou ik later wel horen. En hij zei dat als hij ooit zou overlijden ik al zijn dagboeken zou mogen lezen. Gaandeweg heb ik wel iets gehoord over de mishandelingen in het kamp en heb ik zelf ook informatie verzameld.'

GEEN RUST IN HET GEZIN

'Een paar jaar geleden ging het uit met mijn vriend, kreeg ik een whiplash door een auto-ongeluk en was er een reorganisatie op mijn

'ELK KRUIMELTJE DAT JE NIET OPAT, WERD DOOR MIJN VADER VAN JE BORD GEPAKT'

werd nooit besproken. Ik schaamde me er ook voor, omdat ik het associeerde met een hoop drama thuis. Ik wilde er niets over zeggen in de klas, niemand mocht het weten.'

SCHAAMTE

'Op een gegeven moment raakte mijn vader arbeidsongeschikt. Hij had last van zware depressies en woedeaanvallen. Zolang ik me kan herinneren, was er thuis ook strijd om eten. Er werd nooit eten weggegooid. Elk kruimeltje dat je niet opat, werd door mijn vader van je bord gepakt. Eten delen was helemaal een drama, daarin was hij heel slecht. Hij had altijd de angst dat hij niet genoeg zou hebben en als ik als klein meisje het laatste stukje vlees uit de pan pakte, werd hij boos. Dan schreeuwde hij: 'Dat is voor mij! Waarom pak je dat?' Ook al had hij genoeg gegeten. Later heeft hij uitgelegd dat er in het kamp geen eten was. Hij heeft sprinkhanen gegeten om te overleven. Als ik iets niet lekker vond, werd hij ook heel erg kwaad. Hoe durfde ik te zeggen dat ik mijn boterham niet wilde eten, terwijl hij vroeger niets te eten had?

De boosheid kwam vaak terug, hij had een kort lontje. We gingen een keer naar

vragen. Mijn vader kreeg psychische hulp en ik wilde hem met mijn vragen niet verder overstuur maken. Maar ons leven draaide wél voortdurend om iets waar niet over werd gesproken. Ik praatte er overigens ook niet over met mijn moeder, want ik vond het bewaken van de rust het belangrijkste. Vriendinnetjes nam ik ook liever niet mee naar huis. Ik schaamde me voor de woedeaanvallen en wilde niet dat iemand die zag. Ik was voortdurend bezig me aan te passen aan mijn omgeving. En die omgeving sprak nooit over het verleden. Ik heb het zelf ook heel lang weggestopt. Als ik het er maar niet over had, was het er ook niet. Maar het kwam wel altijd in alle hevigheid naar

'WAAROM HEBBEN MIJN OUDERS HUN EIGEN VERDRIET VOORRANG GEGEVEN?'

boven rond Dodenherdenking. Of als we naar Oostenrijk op vakantie gingen en er iets te veel Duitsers waren. Mijn vader kon dan heel fel worden. 'De moffen waren net zo erg als de jappen.' En meteen was zijn boosheid

werk. In die tijd kwam ik thuis te zitten en heb ik heel veel nagedacht en ook hulp gezocht. Ik heb me zo lang geschaamd voor mijn thuissituatie. Bij ons was er geen rust in het gezin. Ik had die vader die niet meer

INTERVIEW: MIJKE POL, FOTOGRAFIE: MARIËL KOLMSCHOT, STYLING: GWENDOLYN NICOLE, VISAGIE: TIRZAH WAASDORP, FOTOGRAFIE BLOEMEN: THILUS TERHART, STYLING BLOEMEN: WILLEMJUNKOOPAL, MET DANK AAN: CABALLERO FABRIEK (LOCATIE), PLAISIER INTERIEUR, FLIPPACK (JURKJE), KUNERT (PANTY), SHOE CLUB VIA DE BIJENKORF (PUMPS), FRED DE LA BRETONNIÈRE (REMPJE).

werkte, een stuk ouder was en heel veel ballast met zich meedroeg. Er was altijd een thema dat meer aandacht kreeg dan het opvoeden van de kinderen. Ik ben daar lang heel erg boos over geweest, heb heel veel tranen gelaten en dagboeken vol geschreven. Maar naar buiten toe liet ik dat niet zien.

Anderhalf jaar geleden besloot ik ermee naar buiten te treden. Vanaf dat moment viel er een last van me af. Een paar jeugd-vriendinnen bleken het al lang in de gaten te hebben. Als ze bij ons thuis kwamen, hingen er altijd krantenartikelen over Japan op de wc. En ze zagen dik onderstreepte teksten waarin stond dat de Japanners geen schuld wilden bekennen. Hun ouders hebben waarschijnlijk toen al verteld dat mijn vader in een jappenkamp heeft gezeten.

'IK PROBEER DIT TE ZIEN ALS IETS POSITIEFS, IETS WAT ME VERDER HEEFT GEBRACHT'

Een half jaar geleden heb ik bij mijn moeder openlijk aangegeven dat ik het moeilijk vond dat ze er in mijn jeugd niet volledig voor mij kon zijn. Zij heeft toen uitgelegd wat haar keuzes waren en waarom ze de dingen deed zoals ze ze heeft gedaan. Achteraf had ze het wellicht ook anders willen doen. Maar het is nu eenmaal zo gelopen. Ik begrijp haar niet volledig. Mijn vader ook niet overigens. Ik snap dat iets een grote impact kan hebben op je leven en dat er dingen zijn gebeurd die ik nooit zal kunnen begrijpen. Maar ik snap alleen niet dat als je bewust voor kinderen kiest, je niet veel meer op hun geluk kunt focussen. Ze hadden mij zo veel meer rust

kunnen geven. Waarom hebben ze hun eigen verdriet voorrang gegeven? Dat begrijp ik niet helemaal. Ook al weet ik dat mijn vader het niet expres zal hebben gedaan. Hij heeft dit ook niet gewild.'

KLEIN MEISJE

'De oorlog is nu bijna zeventig jaar geleden. Zonder angst zal mijn vader nooit meer kunnen leven. Hij is getraumatiseerd, dat merk ik nog steeds. Bijvoorbeeld toen mijn moeder met pensioen ging en er een buffet stond. Dan zie ik stress bij hem, want hij moet eten delen en aansluiten in een rij. Ik heb toen gezegd: 'Pap, ga jij maar zitten, ik zorg dat jij een bord met eten krijgt.' Hij greep mijn hand vast en zei: 'Heel graag, ik zie van alles op me af komen. Ik zie mensen in een rij, ik kan het even niet.' Het verdriet van zijn trauma draag ik de rest

doen over eten of juist enorm piepen omdat ze iets niet lusten, voel ik ook weleens die boosheid. Dan denk ik: doe niet zo moeilijk, wees blij dat je te eten hebt! Je had ook anders kunnen opgroeien. Ik probeer dit te zien als iets positiefs, iets wat me verder heeft gebracht. Het heeft me al jong met de neus op de feiten gedrukt en serieus gemaakt. Nu heb ik nog een heel leven voor me om speels te kunnen zijn en te genieten van het leven zoals ik het wil.'

OORLOGSTRAUMA

Tijdens de Japane bezetting van Nederlands-Indië (het huidige Indonesië) tussen 1942 en 1945 werden vijanden van de Japanners opgesloten in zogenaemde jappenkampen. Nederland werd gezien als vijand en veel Nederlanders moesten in die kampen onder extreme omstandigheden zwaar werk verrichten. Velen stierven en veel overlevenden hebben een trauma overgehouden aan de verschikkingen die ze meegemaakt of gezien hebben. Dat trauma werkt vaak door op kinderen en soms zelfs op kleinkinderen. Bijvoorbeeld omdat er nooit over gesproken mocht worden en er grote spanningen waren thuis. Meer weten? Kijk dan eens op Centrum45.nl.